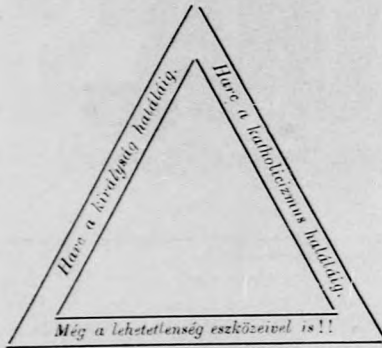

Szabadkőművesek munkája. *)

II.

— A jötekményesség leple alatt. —

Irtta: Nógrády Gyula.

Ez a szabadkőművesek mindenható három szövege, melynek, ha feliratát elolvassuk, mindjárt tisztába vagyunk a beestelen gyűlékezés céljával.

„Harc a királyság haláláig . . .” Mily vakmerő jelszó. Mivel a szabadkőműveseknek ez a jelszavuk, valóságos anarchistáknak kell lenniök. Ők nem anarchisták, hanem az anarchistáknak szövetségesei. Mit a szabadkőművesek elhatároznak, azt az anarchisták hajlítják végre. Hogy a szabadkőműveseknek céljuk a királyoktól elrabolni a hatalmat, mutatják a szabadkőműves köztársaságok.

„Harc a katolicizmus haláláig . . .” A katolicizmusnak azért ízentek hadat, mert Krisztus urunk híveiben látják a trónok legerősebb támaszát. Ha nincs buzgó katolicusság, nincs a királyoknak ragaszkodó alattvalójuk. Igaz katolikus bármikor kész hitéért, hazájáért és királyáért vért ontani. A szabadkőműveseknek tehát, ha a királyokat meg akarják trónjuktól fosztani először a katolicizmust kell megsemmisíteni.

Hogy a szabadkőművesek nálunk Magyarországon nem nagy hatalomra fognak szert tenni, azt csak annak köszönhetjük, hogy hazánkban még él a nép szívében a vallása és királya iránti ragaszkodó szeretet. Magyarországon keféle szabadkőművesek vannak: A schottis ritus és a közösüléses ritus követői. A schottis ritus követőinek szertartásai neveléses bolondságok. Ezeknek a felvételi esküförmájuk a következő:

„Én esküszöm és megígérem, hogy soha, sehol a szabadkőművesek titkait nem fogom elárulni. Igérem, hogy a testvéreimet szeretni fogom, öneik segítségükre leszek s őket minden körülmények között támogatni fogom. Én inkább a nyakamat hagyom levágni, mintsem az igéreteimet megszegjem.”

A schottis ritus szerintiek sokkal elzártabban harcolnak a királyság és a katolicizmus ellen, mint a közösüléses szabadkőművesek. A schottis ritus szerinti pálolytagok három osztályba tartozhatnak: tanuló (tarkas kölyök), segéd és mester. Az 1875. szept. 6-ától 25-éig tartott ausennet (Schveic) titkos szabadkőműves kongresszuson egyhangulag mondták ki, hogy a királyság és a katolicizmus ellen még a lehetetlenség eszközeivel is küdeni fognak. (Nem a lehetetlenség eszközeivel, hanem lehetetlenségért küdenek.)

„A cél szentesíti az eszközt.” E mondás az egyedüli talizmánjuk, mely ördögi munkájokban fáradszátlanon teszi a szabadkőműveseket.

Feltűnő, hogy a szabadkőművesek közül a legtöbb zsidó és — bíró. Atolvassva a névsorukat, sajnos, igen sok bíró talánunk közöttük, kik dacára annak, hogy az állami igazságszolgáltatás

tás emberei, közösleges hazaáruló lázadókká alacsonyítják magukat. Es mindezeket tűri a kormány, mert a közösleges anarchisták a jötekményesség leple alatt működnek.

(Folyt. köv.)

Az erdélyi róm. kath. képes papok és kántortanítók anyagi helyzete.

Megóvító beszéd, tartotta a havasi fenyők eskiktatus-nádirtói kongresszusán Pustában kiáltó a közöhangjói ösztönözötte.

Uraim! mélyen tisztelt kongresszus! Napjainkban a társulás szelleme nagyon lábrakapott. A társadalom különböző osztályai különleges céljait elérésére, örömeik kitejésére, sérelmeik orvoslására csak egy eszközt vélnék célszerűnek és ez az egyesülés, a társulás, az egyesület-alkítás. Így születnek az egyesületek gomba módra, úgy, hogy a Nmsgdg belügyminister úr alig képes alapszabályukat helyben hagyni. Bizonyára e célból ő is egy egyesületet alakított. E sok egyesület és társulat megnyitótart, s ezeket közli a lapokban, sérelmei és követeléseik a társulat megbízásából valamelyik tag tollából egy lap hasábjain a közönség elé kerülnek.

Mi képes papok azonban szégyelhetjük elmaradottságunkat. Nekünk sem társulatunk, sem egyesületünk, sem jóváhagyott alapszabályaink nincsenek, pedig ezek nélkül ma semmire sem lehet haladni. Mindazonáltal, mélyen tisztelt Kongresszus! talán semmiről sem írtk többet, mint a mi idilli fizetésünkről, a keperől; de semmiről sikertelenebbül nem, mint a keperől.

Jelen kongresszus azért gyűlt össze, hogy mi, eddigi fényes dívanokon, boldog magányunkban heverő, de társulatlan tagok, egyesüljünk és így előközt, aieinöközt, titkár stb. stb. választva alapszabályzat tervezetet dolgozva, szervezett társulatot alakítsunk.

Látom Uraim! mélyen tisztelt Kongresszus! hogy az általam felvetett eszme önöket is megragadja és e szellemi szellő fújdogálása következtében örömmel akarunk utána rohanni, velem együtt a szacréttü, egyletté alakított társadalomnak és ezen közös akaratakat tülelvü koronák hajtogatásával fejezik ki.

Nekem tehát, látva a nagy lelkeslést, mint a közöhangjással e szerény megóvító tartására felkért igénytelen egyének, — nem az a kötelességem, hogy önöket további bölíntgatásra ösztönözsem, hanem röviden vázlatát adjam leendő egyesületünknek.

Eszerint a képes papok egy külön egyesületet alakítsanak ezután, mivel ök iskolájukat talan végzik többnyire, és társadalmi rutinjuk kissé ellaposodván, méltók arra, hogy miután sokan vesződtek kaszálóban, szántóban, miután másfél hónapon át lesték a kalangyát hozó gazdákat és így a fűrdő évadból bár lett volna pénzük azt élvezni, kiestek, mondom méltók arra, hogy legalább megbizottjaik egy évben egyszer az egyesület bizottmányi gyűlésén melíket önértzetesen verhessék. Ez azért szükséges, mert a mostani ugynevezett koronális gyűlések e cél elérésére nagyon is kis méretü dolgok. Tervezetem tehát a következő:

I. fejezet.

A nagy gyűlésnek kötelessége leendő Uraim! mélyen tisztelt Kongresszus! időnkint külön bizottságokat küldeni ki a következő célokból:

Először egy bizottság, mely gondoskodik arról, hogy a lehető leggyengébb gazonát kapja a pap. Ezen bizottság tagjai járják be a határokat és adjanak a gazdáknak rendszeres utasítást.

Egy második bizottság arra igyekezzék közremunkálni, hogy minél több kepehátrálék

legyen. E bizottság köelessége kitanítani arra a népet, hogy a keperendzser már elavult intézmény és hogy a közigazgatás úgy sem hajthatja fel.

A harmadik bizottság járjon el a kepefellebezzések ügyében. Arra igyekezzék, hogy minden községben legyen néhány ember, ki tud is, szeret is, akar is a papnak kellemes időtöltést szerezni a kepefellebezzések megársával. E bizottság a hitközségi közgyűlést köteles kitanítani, hogy ott a gazdak minden fellebezzést a saját javukra döntsenek el, és következő évre tanulják ki, lessék el, hogy kinek hány kéve gabonája lett, hogy igazságosan ítéllhesenek. E bizottság harmadik, de mellékes kötelessége oda terelni a dolgot, hogy a fellebezzések legalább is egy évig a felsőbb fórumnál, a miniszteriumnál heverjenek.

A negyedik bizottság mindenkor készen legyen arra, hogy a vagyonsaláb emberektől a sarig aranyban befizetendü osporából minél több, dohányra és pálinkára elengedtesseék.

Az ötödik bizottság a jövedelmek olyatén együtettü összeírása végett küldessék ki, hogy a legnagyobb igazsággal és pártatlansággal kiosztott államségely és a kepe néhány helyen ne érje el az 1600 koronát. Erre vagy súly fektetendü különösen félreeső helyeken, mert hiszen ott vendég a paphoz úgy sem jár, háztartása a kertekből is kitélik.

A hatodik bizottság arra ügyeljen, nehogy valamely községben valami módon a kepe megváltására töke létesítesseék, és így a képes pap idilli helyzete tönkre tétesseék.

A hetedik bizottság arra köteles ügyelni, hogy a papi jövedelmek adózás céljából pontosan bejelentessenek, nehogy némelyik adóminimum hiányában a törvényhatósági tagságból kessseék.

A nyolcadik bizottság gondoskodik arról, hogy hol az egyesület tagjainak kanonikális birtokai vannak, ezekből minden évben egy-két barázda elszántassék: és a termés a becsületes emberek lábas jószágai által idő előtt elgázolassék, a pap nagyobb lelki nyugalmára.

II-ik fejezet.

Az egyesületbe minden képes pap élethossziglan köteles beállni, miert is neki csak kepeből kell élnie, mert hát miert nem született szerencsésebben, vagy miert nem lett arra a nyomorú tanári fizetésre (2400 + 500 kor.) paptanár, vagy rangostályos civil hivatalnok. Az egyesületből kizártnak tekintendü mindenki, a ki bármily hosszas sürgölődés után készpénzfizetésre átmegy, vagy kepeválsági tökét létesít.

Uraim! Mélyen tisztelt Kongresszus! most egy kényes ponthoz értem. Gondolják már, látom jámbor bölíntgatásaikból, hogy a tagsági díjról akarok szólni. E nélkül nincsen egyesület, fél-szeg lenne a miénk is. Szerény indítványom tehát, hogy minden tag ingyenes jövedelme fölülsegét, mindent megtakarítgatott pénzt, köteles tagsági díjban az egyesület pénztárába befizetni minden évben. Ennek kamatai pedig arra szolgálnak, hogy a szegényebbek közül választott bizottmányi tagok terhére utaznak, esznek és isznak; és egyesületünk lábbadozó tagjait kepezendü idején, a mérgeződés betegsége ellen üdülni egyik hirtre fűrdőre küldjük.

Egyesületünk feloszlása esetén pénztárunk mindennemü vagyona kiosztandó szegény készpénzfizetésessel bíró, csak 3000—6000 koronás tulajdonházzal rendelkező papársaink között.

Végül egyesületünk rögön megszülünk, mi helyt a jóindulatú magyar kormány a kepe megváltást keresztül viszi, és így könnyü, ingyenes jövedelmü, mindeban bővelkedő boldog élettünket tönkre teszi, és ez által a képes pap és a nép közötti barátságos (?) viszonyt, melynek

*. Lásd az első közleményt a Közm. 17. számában.

az erkölcsiségre oly kedvező befolyása van, irigységből teldülja.

Ime Uram! t. Kongresszus! ezek voltak szerény nézeteim, így kell a világ elé állanunk és önértetesen megmutatnunk, hogy mi is vagyunk, ha hasonlatlan tagjai is a társadalomnak, és hogy örömpoharunk csordultig van, mi jötekony egyesület leszünk, másoknak is juttatunk akarunk a magunkból. Ez leend az egyesület célja.

Minden más egyesület, társulat, társadalmi osztály kér, követel, ügölgődik, legyünk tehát mi önértetek, megelégedettek, adakozók, bőkezűek. Mutasuk meg a világnak, hogy állásunk bár egy fivető rangfokozatba sincsen besorozva, mi valóban dús jövedelemmel rendelkezünk, abból szegény kollégáinknak is juttatunk, állásunk tehát valóban irigylésre méltó. Szóval mi vagyunk a világ legboldogabb emberei, nekünk senki sem parancsol, nekünk semmi kötelességünk, csak a mit jelen alkalommal magunkra vesszünk az egyesületben, ha az általunk használt nevet elfogadják Uram! a kevés papok egyesületébe való tartozás. Édes kötelesség ez, hiszen oly sok szepet, jót, megnyugtatót rejt magában már az elnevezés is.*

De nem untatom tovább önöket Uram! Nézeteimet elmondottam, felkérésüknek eleget tettem és most önökön a sor megvalósítani e sok szép és jó dolgot, a sz. ügyet felkarolni, jóváhagyó bölínatgatásuk, a mint vettem észre, eszmém igaz és kívánatos voltát igazolták. Tette tehát! En a kevés papok és kántorok tovább és hovatovább növekedő boldogsága reményében a kongresszust megnyitóm, szíveskedjenek elnököt választani.

Pusztabánkiáltó korelnök.

Püspök urunk bérmautja

Kisküllő, Udvarhely- és Alsófehérmegyében.

A bérmaut megelőző részletét lapunk 20-ik számában közölük. Most a továbbiakról a következőkben számolunk be olvasóinknak.

Abosfalván nevezetes mozzanat volt három főpap összejövetele. A balázsfalvi érsek ugyancs Apor István br. látogatását adta vissza az újonnan kinevezett lugosi püspök kíséretében. Az érsek saját templomában végzett mise után, a papi lakra sietett főpásztorunk üdvözlésére, a honnan a három püspök és környezete impozáns menetben vonult a nagy gondnal és csinnal kijavított, új oltárral, fali festményekkel ékesített róm. kath. templomba, hol a kath. szertartás különben is magasztos pillanatait még inkább emelte a személyzet fényes kerete. A főpásztor beszédének hatását leírni nem lehet, azt csak az arra fogékony lélek érezheti. — Minden egyes szava, a mint a szívből fakad, úgy a szívekbe száll.

Az *Apor István* bárónál elköltött ebédet élvezetessé és érdekessé tették az érsek és a két püspök felköszöntői.

Ebéd után a Marosvásárhelyre utazó érseket *Mikefalvára* kísérte főpásztorunk, hogy ott a róm. katolikusok és gör. katolikusok között tenneforgó ügy elintézésére tájékozást szerezenek. Így már remélhető, hogy az ügy mindkét részre megnyugtatóan oldatik meg.

Következő nap *Mikefalván* a Gál-kápolnában végzett mise után és a Gál-családnál elköltött villás reggeli után *Kelemenelke* felé vette útját a főpásztor. Ez út igazán diadalút volt, mert kivéve *Kápolna* községet, mindenütt vallás és nemzetiégi különbség nélkül sietett

kicsiny és nagy, öreg és ifjú, hogy a főpásztor, kinek híre megelőzte, — láthassák. *Hederfáján* az állami iskola növendekéi siettek a „püspök bácsi“-nak kezet csókolni, a ki az isteni Üdvözítő példájára dédelgeti a kisdedekeket. *Székelylakon* a galyakkal ékesített utcán a díszkapu alatt az *ev. ref. lelkes* közséki egyes, talpraesetten, — *Vámos-Udvarhelyt* feldíszített úton díszkapu alatt halad a menet *Köröd-Szt.-Márton* felé, hol két díszkapu alatt köszöntik a főpásztor-t a község és rom. kath. bivek nevében.

Ezekkel tanácskozik az építendő kápolna ügyében, megéli annak helyét, bátorítja, lelkesíti a főrekvőket, segílyt ígér nekik, ha ők is a megkezdett munkában kitartók lesznek. Így dolgozik az erdélyi püspök utazás közben is. *Körödon* a Kornis-féle kápolnát nézi meg, elrendeli, hogy annak kijavítására költségvetés készíttessék. *Körödon* megkapó jelenet a gör. kath. pap üdvözlő modora: „Kedvesem, édesem“. Így szólítja meg a püspököt, kinek arcára kedves derűt csal a köszöntés közvetlensége és keresetlensége, a mint az megnyilvánul a „pópa“ kezébe levő céduláról, a melyen mondókáit megrögzítette. A főpásztor teletele szintén közvetlen, megkapó. Felderülve, felélenkülve haladunk tovább *Balavásár* felé, hol ismét fényes fogadás, felgalyazott út, díszkapu, a melyel dr. Zöldi ügyvéd köszönti fiatal tüzzel és melegséggel. A főpásztor kiszáll kocsijából, beszédbe ered a közelebbiekkel. Így a három órán át tartó kocsi után is élénk hangulatban indulunk *Kelemenelke* felé, hol Szentkereszty György br. fogadja a kápolna előtt felállított díszkapu előtt, köszönetet mond a főpásztornak, hogy 4000 korona adományával a kápolna felemelését lehetővé tette. A szokásos ájtatosság elvégzése után a báró fogadja vendégül a főpásztor-t és *Mártha* szorgoskodásával gondoskodik magas vendégo kegyelméről, akkor, mikor tulajdonképen maga is vendég, mert csak ez alkalomra jött le Budapestről illetleg *Hosszú-aszáról*, a hol állandó lakása van. — A *Kelemenelke* tartózkodásról két mozzanatot emelünk ki.

A főpásztor szavai az izekig és a velőig hatottak, félrázták a lelkiismeretet. Egy tapszamos házaspár évek előtt csak a polgári anyakönyvvezető előtt jelentkezett, most a szavainak hatása alatt jelentkeztek, hogy egyáltalán is megakarják erőitenni házasságukat. A püspök összeadta Szentkereszty György br. és Apor István br. tanuk jelenlétében és azután bőséges házajándékban részesítette őket.

A fényes ebédnél a házigazda felköszöntőt mondva sajnálta, hogy egykor félreismerte magas vendégét, s örömmel hozta helyre az akkoriakat. Az asztal-társak meghatottan ballagták az igazi férfit és az igazi kath. fúurat, aki sohasem volt nagyobb és katolikusabb, mint e pillanatokban. Az önmagát megtagadni tudó katolikus lelki erő e szép megnyilatkozásától mindnyájan meghatottan keltek fel az asztaltól, hogy azután *E g r e s t ő* felé útra készülődjenek. E közben megeregt az eső is, de csak azért, hogy a port elvervén, az út annál kellemesebb legyen.

Egrestön ismétlődött egy házaspár megesehetése, a hol *Sperker Ferenc* és *Horváth Akos* főszolgabíró, mint tanuk szerepeltek. Itt ki kell emelnünk *Horváth Akos* főszolgabíró érdemét, azért, hogy a főpásztor útja azon községekben is, a melyekben szórványosan alig 10—15 katolikus lakik, igazán diadalút volt.

Egrestön is minden elkövettek a lelkes és a hívek, a főpásztor méltó fogadására, megkapó volt az eluladós pillanatában a gyermekektől énekelte himnuszszert dal, a melyet *Bardocz Ignác* tanító szerzett és zenésített. *Fáradtsága* bőven is volt jutalmazva azzal a figye-

lemmel, a melyben részesítette a püspök a tanító nejét *Bocskor Marcellát*, *Bocskor Mihály* táblabíró övéreét, aki székesely eredeitiséggel és ötletekkel mutogatta meg veteményesét látható örömeire magas megfigyelőjének.

Gyorsan telt az idő a pedig *Küküllőmegyét* elhagyva *Udvarhelymegyébe* kellett átmenni s mégis kapott időt arra a főpásztor, hogy a g. kath. és ev. ref. lelkeseket táogatásával megörvendeztesse. Mielőtt *Udvarhelymegyét* érintette a főpásztor, Nagykeneken a szintén eredszen reformatus község díszkapu alatt ének zengése között mutatta be hódolatát az „erdélyi püspökök“, megmutatva azt, hogy a cím nem alterálja.

S ha a főpásztor iránti hódolat így nyilvánult meg az esperesi körlet *küküllőmegyei* véghatáran levő protestáns községben, elképzelhető magis magas hullámokat vert az *Udvarhelymegyébe* átnyaló tisztán katolikus községben: *Szent-Demeteren*, *Bordoson*, *Csöbön*, *Székely-Szálláson*, *Vécskén*, *Magyar-Zsákonon*. Nehéz munka is várt a fáradatlan püspökre, mert a községek meglátogatására csak négy nap volt felvéve a programba. Mégsem maradt senki vigasztalás nélkül, mindenki részese volt a lelki megújodásnak, a mely az ő léptenyomán fakadt.

Udvarhelymegye határan *Hollaki Arthur* főispán és a *székelykeresztúri járásfőszolgabírája* fogadák ő méltóságát. A főispán nevével együtt az egész úton követték, mindkettőjük a legőszintébb ragaszkodást, a benő tisztelettel tanusítván magas személyre iránt; látszott mennyire öszinte, valószagos, tettetés nélküli érzületük, a mi különben is természetes, hiszen azoknak is nehéz meg nem hódolni a püspök egyénisége előtt, a kik különféle veletitások következtében tőle idegenkednek.

Bordoson akkora volt a gyónók száma, hogy azok kihallgatása a késő estvéli órákban kimerítette a kíséret erejét és a másnapra megszaprodott gyónatók is tizenegy óráig voltak elfoglalva.

Vécskén a következő megjegyzés hallható: „Ez a bevonulás eszembe juttatja az *Üdvözítő* Jeruzsálembe való bevonulását.“ — Igazán virágözönnel árasztották el az utcás felbokrétták az útszelen felvert galyakat is.

Az általános lelkesedés elűzte a „*Vén cimbalmas*“ aggodalmait is, bátorságot kapott, s az ebéd alatt lámpaláz nélkül pengette azt. „A pásztorok“ című annyira megnyerte a főpásztor tetszését, hogy ezután is többször emlékezett az abban megírt, a festő esetére méltó képekről.

Szépék, magasztosak, különféle kedves mozzanatokban változatosak voltak ezek a napok. Nem tudóitásban, hanem jól átgondolt, részletes dolgozatban lehetne azokat méltányolni, megörökíteni. Ez érdekes lenne később is, hiszen a főpásztor működése mindig változatos és megkapó.

Kegyelmes főpásztorunk bevégezve magasztos bérmakörűtját a fennebb említett helyeken, május 23-án *Dicsőszentmártonból* áthajtatott székelyének megyéjébe *Alsófehérmegyébe*. *Messze*, egészen a két vármegye határszéléig eléje jött *Balázsfalva* intelligens küldöttsége, melyet *Hosszú Vazul* dr. az új lugosi gör. kath. püspök vezetett. Ez a perc, melyben a két főpásztor, a munkában megedett és a munkára kész két apostol egymással találkozott, felejthetetlen lesz örökre azok előtt, kik szerencsések voltak ezt végig gyönyörködni. Az új püspök, a ki elismert vezérnök és társadalmi tekintély volt a vármegyében és a kinek távozását a közügyek irányításából kifolyólag olyan mélyen sajnálják igen sokan e vármegyében, szeretetének és hálijának egész melegségét öntötte ki

*) A kevés kántor tanító urak mindenben jönnek utánunk, egyetlen különbség lesz, hogy ők az állami tanítókat segítelik, mert azt kívánja tőlük is az igazság és kolegialitás.

egy forró beszédben. Elmondotta szépen és hulló könnyeivel bizonyította, hogy mit köszönhet ő Erdély apostolának, a ki nem csak szavának tekintélyével, hanem főszékes példájával és buzgó imádságával segítette őt az apostolkodás nehéz útjára. A gyönyörű jelenet után, melyet kegyelmes püspökünk nagy szeretettel és hálával köszönt meg, hosszú kocsisorból kísérve elindult Balázsfalvára, hogy ezt az örömet és szeretetet újabb öröm és lelkesülés koronázza itt meg.

Balázsfalván az érseki aula kapujában harangzúgás közepette teljes kísérettel és díszben apai Mihályi Viktor gyulafehérvári fogarasi érsek várta püspökünkét. A három egyháztetedelem találkozása a végtelenségig fokozta a lelkesülést a szívekben és valóságos diadalbevonulás volt a lelkekbe az a nagyszerű aváció, mely püspök uratunkat a tiszteletré adott fényes lakoma alkalmával körülfonta. Ezen lakománál az érseki aula és Balázsfalva intelligenciájából mintegy 60—70-en vettek részt, kiknek csak egyetlen érzelm uralkodott ezen perében, az érdem, a munka csodálata és egyházunk és édes hazánk rajongó szeretete, melyben és a mely által mindnyájan egyek és testvérek vagyunk.

Balázsfalva után még az nap átrándult Hosszúszóra, hogy az ott levő híveinek is a Szentlélek vigasztaló és megerősítő kegyelmét megvigye. Az útszélén, a templomban és mindenütt, a hol elvonult szászok, románok, reformátusok mindentéle felekezettől állottak sorfalat, halgatták szavait, csodás etragadatással érezték a vallás erejét, mert mindnyájan — mint ama napokban — a szent pünkösdi ünnepén — betelének szentlélekkel.

A diszkapú alatt Lokodi járásbíró fogadta rövid, csinos és lelkes beszéddel, mit a kegyes püspök úr szintén rövid és nyájas szavakkal viszonzott. A templom ajtajában Pál Kálmán plebános állította meg Avédik Lukács főesperes, P. Kóri Ottó megyesi bázfőnök és Tözsér László kiskapusi plebános társaságában a kegyes Atyát, s tartalmas és lendületes beszédben üdvözölte a romba dült templom nagylelkű helyreállítását. A főpásztor meghatva érintette a neki nyújtott kalesot, mire bevonult a menet a templomba. A püspök úr szöszékre lépett, jelezte a történéseket, megtartotta a májusi vespernyét, predikált Mária hathatos közbenjárásáról s azután 8 óráig gyóntatott. Másnap, vasárnap, csendes misét celebrált, majd pedig 32 hívőt megbérmált; előbb a helybeli plebános predikált az isteni malaszt működéséről, azután a kegyes főpásztor úr az élet szenvedéséről és küzdelmeiről. Mise után az iskolás gyermekeket kérdezte ki a vallásból. Délben a plebánian ebéd volt a helyi intelligencia jelenlétében. Délután 4 órakor Túr felé indult a főpásztor.

Túr.

A hegyaljai espereskerület első lelkészi állomása, melyet a főpásztor ezen bérmakörútjában május 24-én vasárnap délután érintett, Túr volt. Túr sajtósága fekvésénél és az utóbbi időben örvendetesen észlelt magyarosodásának rohamos haladásával mindnyájunk figyelmét magára ragadja. Templomát, — mely egy kisebb-szerű katedrális benyomást tesz ránk. 1827-ben a boldogult emléktű Kovács Miklós erdélyi püspök építtette és látta el gazdag adományokkal. A lakosai részben román viseletet hordanak, a mi alkalmasint a körül fekvő román községek viselésének befolyását mutatná, azonban ezzel szemben megőrizték magyarságukat és ma már a legtöbben csaknem mind magyarul beszélnek és magyar szívvel éreznek.

A főpásztor fogadására a túri határvégbe, mert itt szakad egybe a két espereskerület,

előbe jött a hegyaljai espereskerület kiváló érdemű főesperese Imets F. Jákó apátkanonok, ki mélységes szeretettel meghatottan üdvözölte Ő méltóságát :

„Miódón Méltóságod a szomszéd küküllői espereskerületből ide átlépte ezt a Fehérvár hegyaljai kerület is főpásztori kegyes látogatásával kívánja szerencsétlenül : van szerencsém Méltóságodat, mint ezen kerület főesperese, mely hódjattal és fűi szeretettel üdvözölni.

Ezen kerületek néptengerében a kath. hívek csak kis szigeteket képeznek. Órákban, ha nem napi járóba kerül, míg az ember egyikből a másikba juthat. Hosszadalmas és fárasztó processió az, melyet Méltóságod, ezeken az arabiai pusztákon végez. Nagy és nehéz feladat az, mi ezen erdélyi részekben a szétzört nyáj főpásztoraira és a Főpásztorra is vár.

A hegyaljai esperes kerületben épen úgy, mint a küküllőiben is a róm. kath. hitközségek hasonlítanak továbbá a lybiai sivatagok gyér gyepszigeteihez, melyekhez vágyva siet és melyeken óhajta pihen meg az utazó.

Hasonlatom azonban nem egészen talál; mert Méltóságod ide nem pihenni, hanem fáradni és eszeledni jó. Jó, mint az Urnak angyalja, hirdetni a lelkek javát és békéjét; jó mint Sz. János és Barnabás apostolok, megerősíteni hitőkben a gyengéket és ingadozókat; jó mint a jó Pásztor, felkeresni a tévelygőket s az igazság és szeretet szárnyain visszaverelni őket az igazán hívő nyájhoz; jó mint a tűznyelvű szentlélek, felvilágosítani a tudatlanokat s Isten és ember iránti szeretetre gyúlasztani a mulandókhöz tapadó és önző szíveket, megvigasztalni a nyomorúságban sanylódot, rámutatni a szeretett Megváltó Szentéges Szívére, az igazság és élet forrására, rámutatni a keresztre, az üdvözülés és feltamadás diadalmas zászlójára.

Legyen Méltóságod, ki az Úr nevében jó, áldva és üdvözölve a mi kerületünkben is, hogy áldást és üdvözítést osztogathasson ezen hívei közt, a kik itten szárványosan, a különböző felekezetek és nemzetiségek között, „in hoc dispersione gentium“ fölöttébb éheznek és szomjúhozak az igazságot, s ennek vigasztaló és életető Lélkét.

Isten hozta, Isten óvja Méltóságodat, a fáradhatlan és lángbuzgalmú főpásztorot körünkbe is, kik szívből és háromszorosan mondjuk :

Eljen, éljen, éljen !

Ő méltósága ezen beszédre adott válaszában szeretettel jegezte meg, hogy a küküllői espereskerületben sem utazott épen hitélet tekintetében arabiai pusztákon, mert itt is, mint mindenütt, dusan bugyog a hitélet vize a hívek keresztényes érzésében és eszeledeteiben. A fogadtatást megköszönve megérkezett Túrba. Itt, mitűn a szokásos szertartásokat elvégezte és többször apostoli intelmet mondott a hívekhez, szép szertartások között százötvennek szolgáltatta ki a bérmálás szentségét. A hitélet szép példájaként jegezték itt meg Simonffy Alajos a balázsfalvi járás főszolgabírójának amaz eljárását, hogy a hívek és igen sokak okulására nyilvánosan a levezebb áhitatalt végezte szentgyónását és vette magához a főpásztor kezéből az Ur Jézus szent testét, az élet kenyérét. Kedves epizódja volt a túri napoknak ebéd előtt Pecurár Papp János gör. kath. lelkész pohárköszöntője, a si mitűn a főpásztor visszavonult mint egykori kedves tanárára Imets F. Jákó főesperes apátkanonokra tritette pobarát. A hálával telt beszéd kedves visszhangra talált mindnyájunknál és az apát úr a szent uniót éltette köszönte meg a hálás figyelmet a jó tanítvány részéről.

A délutáni istentisztelet végeztével a főpásztor kocsiára ült, a nép szokás szerint, mit annyi feledhetetlen lelkesedéssel láttunk és meg-

értünk sokszor, tele fonta kocsiját virágfüzérrel és szent énekek zengedezése közben elbűsült volt tőle.

A négy fehér paripa azután gyorsan ragadta tova a könnyű hintót, a Maros mellett kanyarogva egymástól maradtak el a román községek, melyek hajdan az ősi dicsőségben és nagyságban az erdélyi püspök uradalnát növelték. Mire a székesegyház öreg őrája a „sz. Mihályhoz“ elverte a hatot és felet a Tóvis fölül vezet út, a vár nyugoti oldalán felkerülve Gyulafehérváron voltunk és senkinek birt nem adva, szép csendesen a főpásztor berobogott püspöki autójába. A székhelyen meglátogatta kedves növendékeit, átvette a jelentéseket, ő maga itt sem nyugodott, a kíséretnek egy napi pihenőt, nyugalmat adott, hogy aztán így annál nagyobb örömmel és lelkesüléssel láthasson a következő napok teendőihez.

Borbándon.

Borbánd község Gyulafehérvártól alig pár kilométernyi távolságra — a Huuyadi csatától megszentelt történelmi nevezetességű Ompoly völgyében fekszik. Hajdan elhelyezkedésénél és termékenységénél fogva az isteni Gondviselés jobb szerepet szánt neki, a fejedelmek korában szebb napokat is láthatott; azonban az idő egy néhány évtized alatt nagyon megtérszta. Lakói az Isten tudja miért, a százados magyar nemtorődömség következtében-e vagy a román elem mindent abszorbeáló képességénél fogva — a mit alig bihetünk el — csaknem teljesen eloláhosodtak. Talán ez a község egyedül az egész országban, mely oláh róm. kath. jelleget visel. Mindazonáltal, habár nyelve és viselete román e községnek, érzése mégis magyar, mert nincsen az a hazafias mozgalom, melytől Borbánd községe valaha elszigetelté volna magát. Innen magyarítható meg az utóbbi időben itt is örvendetesen észlelhető magyarul tanulni vágyás és az a forró lelkesülés, mely a kegyes főpásztor jövetelének napját napokkal azelőtt megelőzte.

A püspöki látogatás ezen várva-várt napja május 27-én virradt Borbánd községre. A kicsiny román falu tudatában volt a nap jelentőségének s azért a legélénkebb sürgés-forgás volt a szök utcákban. Mindenki ünnepi tiszta ruhát öltött és a legmesszebb menő öröm és lelkesülés szállta meg ma a szíveket. Az egyik ember takarít, a másik zöld ágakkal veri ki a házak tájkáját, a harmadik és a negyedik a diszkapúnál van elfoglalva, — a melynek zöld galyai közül messze kiragogy a főpásztori cím alól az aranybetűs „Isten hozott“, az ördök a szegény szalmatötes kunyhóra elmosódott nemzeti trikolt dug ki, melyet büszkén lebbent meg az úde tavaszi szelő az aranyos napfényben. Itt-ott egy-egy kokárdás fű szeli át a kerteket, szóval egy kicsinyben is nagyszerű előkészület van egy magasztos ünnepre, melyen a szívek királya tartja bevonulását.

Az elindulás Gyulafehérvárról 8 órakor történt. Hosszú kocsisor ereszkedik le a várból, mely végig kigyózza a piactéren, hatalmas robogással tér be a Lépes utcába. Elöl a menetet vezeti Róskai József rendőrkapitány. A főpásztor kíséretében utaznak Imets F. Jákó, apát kanonok ér. főesperes, Tamási Aron, Gergely Ignác, Zomorai Dániel, Kovács Lajos kanonokok, Kádár Miklós városi tanácsos, dr. Csabry Bonifác orvos, Soóthy Gyula spiritalis, P. Fucher Anaklet praesidens, Kopacz Gergely székesegyházi káplán, Vezér László praefectus, a Váczy és a Prölich családok és még sokan, a kik útközben a a menethez csatlakoztak.

Borbánd község határában az első dísz-

kapunál *Pongrácz Géza*, az alvinci járás főszolgabírája üdvözölte a főpásztort.

A főpásztor szép mesze hallatszóló csengőhangon elmondotta jövetelének célját a lelkek keresésének érdekében és kérte Istent, hogy áldja meg jöttelének néhány óráját és miután megköszönte a szép óvációt, csendesen tovább haladt a belső díszkapuig, ahol az egyháztanács nevében *Frashák Rajmond* főgondnok mondott sikerült rövid kis beszédet.

Igen kedves volt egy kis fehér ruhás leánykának *Fehér Irának* üdvözlése, aki szép virágcsokorral kezében gyermekek egyszerűséggel, okosan, közvetlenséggel bérálmándó társai nevében mondott szép beszédet a püspöknek. — A templom ajtajában *Butyka Sándor* plebános szentszéki tanácsos mondott beszédet, mondván körülbelül a következőket:

„A világ oktatására és az élet ezer meg ezer veszélyei közt való biztos vezetésére megalapította isteni Megváltónk azon Szentegyházát, melyet a pokoli hatalmassággal szemben egy szegletköre, és avval 12 rendíthetetlen oszlopra, az ő apostoli tanítványaira épített s hogy azt örök időkre biztosítsa, a Szentlelket küldte nekik, hogy az isteni parancsot teljesítvén, hirdessék mindenkinek az égből hozott igazságot s közöljék a hivekkel is a szentségek útján a Szentlelket.

Méltóságod mint ezen kiválasztott apostoloknak fölkezt törvényes utódja ez előtt 6 évvel tétetett ezen nagy kiterjedésű, sok felekezeti és nemzetiségű erdélyi egyházmegyének az élére, melynek egyházi kormányzatában már sok jeles főpapjainkat tisztelhetünk. Méltóságod erőteljes lángbuzgalomban és fáradhatatlan apostoli tevékenységében néhány év alatt már bejárta egyházmegyéjének majdnem minden zeg-zugát s most apostoli körútjában elfáradni méltóztatott mibozzánk is.

A Szentlelket Ur Isten ide vezette Méltóságodat mint az Ő fölkeztjét, hogy az apostoli elődeitől átöröklött hitnemeset gyaroló alattvalóinak szívébe elhintse, megújítsa, megtermékenyítse és gyümölcsözővé tegye, és hogy a Szentlelket erősítő szent malasztját hiveivel közöljén, őket az élet sokféle veszélyes, halált okozó kísértéseivel szemben felveendő nagy harcra, küzdelemre munkaképessé, harcedzett, bátor vitézekké kiképezze.

Mindenkorban és minden nép közt ünnep volt az a nap, melyen az apostol utódja a hívők sorai közé lépett, hogy részesítse azokat a szent vallás áldásában. De ez alkalom nekünk itt Borbándon most annál öröndetesebb, hálásabb és őszintébb ünnep, mert ez egy században is csak ritkán fordul elő s jelenleg is az utolsó püspöki látogatás óta éppen 20 évet kell számítanunk.

Eppen azért a legnagyobb örömmel és hálával eltelve, szívem teljes meggével és legmélyebb alattvalói hódolattal üdvözölöm Méltóságodat és mély alázattal kérem, hogyha az itteni idők óta fenálló sajtóságos és nehéz viszonyok között egyetlen olyast fog tapasztalni és látni, ami talán főpásztori szívet öröm helyett inkább lehangolná és elszomorítaná, kegyeskedjék e nézettel lenni.

Szegényesgünk és sok fogyatkozásaink közepezt is tudunk hálás szívvel örveöndeni, hogy kegyelmes főpásztorunkat, egyházmegyénk lánglelkű apostolatát itt körünkben tisztelni és fiúi hódolatunkat bemutatni szerencsénk van.

A nyelv gyenge, a szó csekély arra, hogy szívünk örömet méltán tolmácsolhassa, de lelünk magasztos örömben a szentírás e szavait hangoztatjuk: „Aldott, ki az Ur nevében jön.”

Legyen áldás Méltóságodon, ki az Ur nevében azért jelent meg köztünk, hogy bennünket szent Péternek megingathatatlan bátorságá-

val, szent Pálnak mélyeséges tudományával, szent Jánosnak forró szeretetével az isteni igazságokra oktasson és a bérálmás szentségét buzgó hiveinek kiszolgáltsassa.”

A főpásztor válaszában, midőn a végzavak elcsendesedtek, megkülömböztetett elismeréssel hivatkozott a lelkipásztor buzgóságára, a ki hat éven át tudatában van, hogy népei lelki boldogságáért van ott és cselekszik is ezért sokat. Főpásztori elismeréssel emelte ki szervező képességét, melyet egyes jámbor társulatok alapítása által népe érdekében cselekszik és azután felbirta a jelenlevőket, hogy menjenek vele a templomba és ott egy szívvel és lélekkel vele egyült adjanak hálat az isteni Gondviselésnek a múltban tanúsított szives atyai szereteteért és atyai jószágát kérjék ki ezutánra is a jövőre.

A borbándi szép napok emlékéit, hogy az ez után történt és már sokszor ismertetett cselekményeknek száraz ténybeli leírásával meg ne zavarjuk, elhallgatjuk az ott látottakat és tapasztaltakat, a feltöltő rendet, az igaz szívből merített áhitatosságot, a lelkipásztor magvas gyakorlati tanulsággal teljes beszédét a hit megvallásáról, melyet hiveibeiz intézett — a főpásztor többszöri intelmeit: a gyermekek igaz egyszerű értelmes szép feleleteit, a melyeket a templomban voltunk szerencsések végig élvezni, a rajongó tiszteletet és szeretetet, mely a szent cselekmények végzésének ideje alatt a nép arcára kiült, az izletes és nagy gonddal készített ebéd dícséretét, melyet egy zöld sátorban hoztak fel ezen sátoros ünnep emlékére, melyen részt vett Gyulafehérvár értelmiségének nagyrésze: a fennebb leírt püspöki kíséretből a délutáni litániát és *Jaross Béla* szép beszédét a Mária tiszteletéről.

Az örömet elhagyjuk és vesszük a szomorúságot helyette, mert az mélyen bevág a szívbe és ez az elválás pillanata, a búcsuzás perze volt. Zahogott az eső, mintfogó a bérálmás szentségének kiszolgáltatása ideje alatt szakadt, mintha égi áldással akarta volna a főpásztor természetfölötti cselekményét megüdvözni és a szegény nép mégis kijött a lelkeszi lak elé, hogy még egyszer láthassa főpásztorát és mélyeséges tisztelettel előtte leborulhasson és neki köszönetet mondhasson az örömuapért melyet általa az Ur ma nekik szerzett, hogy örüljenek és vigadozzanak azon.

Búcsuzás előtt a főpásztor még egyszer megáldotta hiveit, kezeit csokra nyújtotta nekik és gyorsan aztán bezállott kocsiába és *Pongrácz Géza* főszolgabíró kocajának vezetése mellett tovább haladt más vidékre, hol hullámkzik a nép, saibong a vidék és epedve várják a hívők.

TÖVISEN.

Tövisek az erdélyi vasúthálózat csomópontja.

Forgalmas vasút állomás hely, lakói a legnagyobb részt bevándorlokkal lévén különböző nemzetiségű és vallásfelekezet szerint oszlanak meg. Azonban a legregőbb köztöltük a román, kath. vallás, a meunyen a tövisi plebánia egykorú okmányaink feljegyzése szerint már a tizenharmadik század előtt létezett. Templomát, mely egyike a vármegye nevezetességeinek, 1449-ben Hunyadi János országkormányzó a szentimrei győzelem emlékére a szentimrei templommal egy időben építi és Kapisztrán János barátja iránt való tiszteletből a Szent-Ferencrendi szerzetesek gondozására bizza. Később a mint mondják, ez a templom a magyar pálosok birtokába kerül. Az újabb kor igen nevezetes átákkítást végzett rajta. A külső alak megmaradt, hogy ódonosságában is tanja legyen az ősi dícsőségek „agságának” a csak a belső részben állottak elő örveöndetes változások. Hármon góth stílus oltár, melyek alkalmazkodnak mindenben a templom stíljéhez küti le min-

denek előtt figyelmünket a szöszék és karzat ta és a többi hozzátartozó részekkel. Mind tisztaköböl faragva a művészet igazi remekei. Ugy az oltárokat valamint a többi újításokat Csátó Ferenc nyug. főesperes-plebános a hivek könyöradományából — a kik között körtljárt és kéregetett az Isten háza szépségeinek emelésére — hozta össze. Legyen ezért nevének örök-emléke áldott!

Tövisek Borbándtól egy néhány kilométernyi távolságra fekszik. Az út, mely a két községet összeköti széles lapályon szalad keresztül és egyike ez a lapály Erdély nevezetes csatateréinek. Innen látzók a br. Kemény-féle kastély a hős sírjánál a honnan Kemény Simon kiindult a híres szentimrei csatából megvíni a sasok harcát és meghalni a hazáért a keresztény kath. hit vértannul halálául.

A múlt emlékeivel megszentelt ezen szent helyen az alsógáldi betérőnél találkozott a tövisiek küldöttsége az apostoli főpásztorral. Szakad esőben, hogy szinte börig áztunk Imreh József a nagyenyedi járás főszolgabírája így üdvözli a püspököt:

Mint a nagyenyedi járás főszolgabírája járássom és különösen az érdekelt Tövisek nagyközség képviselőtében van szerencsém mély tisztelettel és keresztényi szeretettel üdvözölni. Üdvözölöm Méltóságodat mint azon fennkölt szellemű főpásztort, a ki midőn főpásztori látogatásával itten lakó hiveit kiittnteti, hogy a hitben, a vallásos meggyőződésben megerősítse, egyzersmind intencióját hirdeti a hazafias kötelességek teljesítésének, mert hiszen az egyházi admisztráció tulajdonképen a hivatali, a politikai admisztráció főcélzataiban egybevág, egymás segítségére van; illetve egymást kiegészíti. Általánosn erztet és tudott dolog az, hogy a ki nem vallásos ember, a ki egyházat nem szereti, aki az isteni célok előtt meg nem hajol: az jó honpolgár se lehet, — akinek nincs fogékony keble a bite szerinti vallás megtartására és ápolására, az nemcsak az egyháznak halt meg, de a társadalomra is elvesztett s a társadalmat szétbontó rendek sorába lép.

Üdvözölöm Méltóságodat jöléső örömmel, mert e nagy történelmi múlttal bíró vidék lakossága titkán jut azon szerencsére, hogy főpásztort tiszteletesen körében. Kerjük is Méltóságodat, hogy nagykihatusú látogatását többször és többször újítsa meg a hivek épülésére és hazafias célok előmozdítására! Isten éltesse méltóságodat sokáig.

A főszolgabíró szavait viharos, tüntészerű moraj zárta be és a főpásztor engedelmet kérve, hogy ilyen zavaros időben megvárakoztatta a küldöttséget, mozsarak durrogása között vonult végig az ünnepiesen fellobogzott utcákon az Isten szent egyházába.

A templom ajtaja előtt *Erődsi Dávid* mondott szép beszédet. Az nap elvégzte a halottakért való könyörgést, a májusi litániát és másnap mintegy 97 lelket részesített a bérálmás szentségében. — A déli ebédn részt vettek Alsófehérvármegye illusztris notabilitásai *Szász József* alispán vezetésével, Tövise nagyközség egyháztanácsa és képviselő testülete — és több vendég, kik mindnyájan örveöndeztek a kegyes főpásztor látásán — és örömlük határtalan vala.

Ilyen formán történhetett a bérálmás szentségének malasztalteljes kiszolgáltatása a kütköltői és a hegyaljai esperes kerületekben, ha azt ugyan szóval elbeszéli és tollal leírni valamely ember képes volna, azonban vannak még egyebek is — a kegyelem felsőbb rendjében — a miket Ő cselekedett körüljárban, mit ha egyenkint megíránk, a világ sem volna elég a könyveknek, melyeket írni kellene.¹⁾ Zár-

juk a rajogó tanítvánnyal e sorokat: — miért az Istennek legyen dicsőség és tisztelet, a mi Urunk Jézus Krisztus által mindörökkön örökké.)*

H I R E K.

— **Pünkösöd ünnepén** kedves munkatársainknak és lapunk tisztelt barátainak boldog ünnepeket kívánunk. A Szent-Lélek szállja meg mindannyiunk lelket, hogy egyházunk és hazánk javára jókat gondolhassunk és üdvöset cselekedhessünk.

— **Püspök urunk** május 25-én esti 7 órakor Tübből kíséretével haza érkezett. Egy napi itthonlét után Borbándra és innen Tövisre ment bérálni, a honnan 28-án este 5 órakor jött haza székhelyére.

— **Imets F. Jakó** apátkanonok a gy-fehérvári főgymnásium püspöki bizosa ismételtén szép jélet adta annak a forró szeretetnek és állandó vonzódásnak, mellyel a tanítástügy iránt viseltetik. A gy-fehérvári főgymnásiummal ugyanis 300 k o r o s alapítványt tett azokkal, hogy annak kamatját évről-évre egy minden tekintetben kiváló, tösgyökere első sorban csikmegyei származású székegy tanuló kapja. Ez a tett önmagában hordja legméltóbb dicséretét.

— **Vi-szaterés.** A segésvárezei róm. kath. templomban a napokban megható szertartások között vette fel a keresztig szentséget *Vargha Judit* nő, vallású nő, *Meizel József* a segésvári róm. kath. hívek szeretett plebánosa keresztelte meg a visszatérőt. A keresztelés után szép beszédben mutatott rá az igaz és hív hiték közti különbségre. Három év alatt (mióta Meizel a plebános) 30 család tért vissza egyedül üdvözítő egyházunkba.

— **Első szent áldozás Borszéken.** Egyszerű kedves ünnepet jelentenek nekünk Borszékéről, melynek áldozócsütörtök napján az ottani közönség szemtanúja volt. A buzgó lelkes *Bartalás János* miután az első áldozók szívét jól előkészítette, megható ünnepségek között részesítette őket először az Ur Jézus testében. Szentmise alatt a gyermekekhez többször, a szentmise végeztével a szülőkhöz intézett tanulságos egyházi szent beszédet. Az első áldozók számszerint 31-en voltak, a kik mindnyájan igen szép emlékképeket kaptak ajándékkul a szent nap emlékére. Jól eső örömmel jegyezzük itt meg azt is, hogy Borszék is azon jól vezetett hitközségekhez tartozik, a melyek figyelembe tartva a főpásztor egy korábbi intelmét — még eddig minden esztendőben az első szent áldozást magasztosságához méltó ünnepi fényvel ünnepelte meg.

— **Huszonöt éves papi jubileum.** *Rettegi József* eszterneki (Háromszék vm.) plebános f. év július 25-én fogja ezüstmiséjét megtartani. A buzgó és lelkes papot ösztönös üdvözöljük.

— **Ötven éves házastársak.** Farkas-lakáról írják: Megható ünnepnek volt tanúja a hitközség május 24-én. Ekkor állott ugyanis az Ur oltára elé két öreg házaspár, hogy miként ötven évvel ezelőtt *egyszerre ugyanegy nap* kaptak trigyökre az egyház áldását, úgy most is egyszerre, egy nap mondjanak hálát az egek Urának egy tél századon át velök éreztetett jóságáért.

Id. *Kovács József* és *Dénes Anna*, id. *Farsali Tamás* és *Nagy Anna* voltak a jubiláló házastársak. Bajna Ferenc elkész adta rájuk egyház áldását. Szép látvány volt a két patriárkalis alak, a mint botra támaszkodva léptek az Ur oltárához s a mint a gyermekeknek és unokáknak (kik mindannyian az öregekkel egy-

szere gyóntak és áldoztak) szép serege vette őket körül. Az első párnak négy katonaviselt fia feleségükkel és öt gyermekükkel, a másodiknak három fia négy leánya s harmincbárom unokája állotta körül az oltárt. — Mind a két öreg 1848-ban, mint katona védte a hazát. Erdékesen szokta elbeszélni Józsi bácsi, hogy mint vitte el hátáról a bornyút (?) az ágyugolyóbis, de rátromfol Tamás bácsi, hogy bizony neki is kilőtte a puskát a kezéből, sebet is kapott, de azért Istennek hála ma jubilál. Méltán is. Mint jühpásztor élte át napjait, a hegyen ő volt a pásztorok bírása s menten stáriumot alkalmazott, ha valamelyik pásztorgyerek káromkodott vagy valami rossz fat felt a tüzre. Ha leányaihoz guzsalosok mentek, nem volt a szokásos duhajkodás, hanem letérdeltette a háztüznél legényeket a elmondotta velők az olvasót s ha valamelyik az olvasó elől megszökött, az hiába jelentkezett körül. — Ilyen élet bizon megérdemelte, hogy a Jó Isten hosszúra nyújtsa!

— **Tanulók látogatása Gyulafehérvári.** A nemzeti fejedelmek ősi városa az erdélyi püspöknek történelmi nevezetességeiben gazdag székhelye iránt a legkülönbözőbb iskolákban mind jobban-jobban mutatkozik az érdeklődés. Eddigél ez évenitt jártak a budapesti VII. kerületi polgári iskola 300 növendéke, a nagy e di Bethlen-kollegium tanulói, a z a l a t n a i polgári leányiskola növendékei és most május 29-én az a r a d i főgymn. tanulói érkeztek meg, kik a helyi főgymn. tanárainak vezetésével mellett tekintették meg a látványokat, s pünkösöd első napjára további utaztak Kolozsvárra. Június 6-ra már be van jelentve a dévai állami főreál iskola látogatása.

— **Az első búcsú Kiskapuson.** Áldozócsütörtökön, mint a templom oltárünnepén, az idén a legelőször tartottak búcsút a kiskapusiak Tözsér László plebános buzgó kezdeményezésére. Áldozócsütörtökre jóelőre kihirdette az eddig szokásban nem levő búcsút, ő maga mondta az ünnepi misét, a búcsúbeszéd pedig P. Szabó Sebestyén megyesi vikárius tartotta nagy buzgó halig-tóság előtt. A vécsernyét pedig a vikárius celebrálta, a plebános meg rövid ker. tanítást tartott a búcsúnapi értelméről és jelentőségéről. A vécsernye után az egyháztanács tagjai a plebános vendégszeretét élveztek.

— **A budapesti növendékpapság** magyar egyházirodelmi iskolája 1903. évi május hó 14-én a központi papnevelő I. em. diástermében az intézet ének és zenekara közreműködésével évszór ünnepélyt rendezett a következő műsorral: 1. Ur Istenünk, mily nagy vagy Te. Thielet-től. Előadja: az énekkar. 2. Előki megnyitó. Mondja: Rogács Ferenc, IV. é. h. b. 3. Miserere. Melodráma Takács — Meisner-től. Szavaija: Korbuly Ignác, IV. é. h. b. Zongorán kíséri: Roikó Béla, II. é. h. h. harmóniumon Rogács Ferenc, IV. é. h. b. 4. Esmények és utopiák. Irta Münch Szilárd, III. é. h. h., felolvasa Martin Aurél, II. é. h. b. 5. Örök egyház. Fridrich S.-től. Szavaija Szabó István I. é. h. b. 6. Jegyzői jelentés. Olvassa Leopold Antal, III. é. h. b. 7. Laudate Dominum. Thielet-től. Előadja az énekkar. 8. Előki zárószó. Mondja Rogács Ferenc, IV. é. h. b. 9. Induló. Előadja a zenekar.

— **Nyilvános közönetek.** 1. Meisel József segésvári plebános úr a kiskapusai templom számára kérésemre 2 dr. kasulát és több drb. fehérneműt, a kolozsvári oltáregyesület pedig miutegy 90 K. értékű fehérneműt adományozott, mely kegyes adományokért úgy a magam, mint híveim nevében hálás köszönetet mondok. 1903. május 25. Tözsér László, lelkes

2. A nyilvánosság előtt is a legmélyebb hálás köszönettel adózunk *Mikes János* gr. alfalvi plebános úr Ó méltóságának, ki látva tusnádfürdői kápolnánk kezdélféles szerelvényeit

ezeket egy gyönyörű és valóban értékes miseruhával gazdagította. Ugyaníly hála s köszönet illeti főleg a tusnádfürdői lakosok részéről *Imets F. Jakó* apátkanonok és öngyagságát tetemes pénzsegélyeért, mely nélkül már két éven át iskolánkat behálitani és fentartani képtelenek lettek volna. Segítse a jó Isten többekre is a tanúgy és iskola nagynevű mecénását; *Gál Elek* Tusnádfürdő.

— **400 koronás** alapítvány Kiskapuson. Özv. *Hajdú Jánosné* kiskapusai lakos 400 koronás szent misealapítványt tett le plebánosa kezébe magáért és halottjaitért. A szegény kiskapuson szép áldozat egy szegény özvegy asszonytól!

— **A szebenmegyei róm. kath. tanító-egylet** folyó évi június 2-án Vizaknán, a róm. kath. leányiskolában tartja ez idei tavaszi vándorgyűlést, a következő tárgyszorozattal: 1) 9 órakor isteni tisztelet, mely alatt a Terézvárház gymnasiumi növendékei énekelnek. 2) 1/2 10 órakor gyakorlati tanítás a leányiskolában a történelemből, tartja Melcer Ilona, vizaknai róm. kath. leányiskolai tanítónő. 3) 10 órakor előki rövid megnyitó, a gyakorlati tanítás megírálása. 4) 11 órakor ünnepélyes kivonulás a honvédek emlékére, a honvéd emlékmegköszoruzása. Bakk Endre tiszt. főesperes és tiszt. honvéd szabad előadást tart az 1848-90-iki vizaknai eseményekről. Azután a „Hymnus elnevelése. 1 órakor rövid társas-ebéd a plebánia lakban. 5) 2 órakor főolvasás „Az egyházi ének és zenerő” tartja Kmuskó István, terézvárházi tanító. 6) A mult közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 7) Folyó ügyek, indítványok. 8) Az ősi közgyűlés helyének és tárgyainak kijelölése. 9) Bakk Endre tiszt. főesperes régiséggyűjtemények, Geréb-ház, sókna fürdő és parknak megtekintése.

— **25 éves jubileum** *Váczy József* kath. társadalmunk egyik igen agilis alakja a mult szombaton ünnepelte szolgálatának 25-éves fordulóját. Abruhánáról, Zalahánáról, Enyedről igen sokan előttek, hogy a jubiléumnak az előtött negyed századhoz gratuláljanak és újabb erőt és előhaladást kívánjanak a jövőhöz. Este az ünnepelt házánál fényes vacsora volt, melyen részt vett a környék és városunk intelligenciájának több tagja.

— **A kereskedők vasárnapi munkaszünet** érdekében „Gyulafehérvári Kereskedelmi Egylet” által indított mozgalom meglehetősen eredményre vezetett, a mennyiben a város központjában feunálló üzletek, a — női divattermek és 5 kereskedő kivételével, hozzájárultak a kibocsátott egyezményhez és az alatt névszerint felsorolt cégek kötelezték magukat, hogy üzletüket június hó 1-től augusztus hó 31-ig minden vasárnap d. e. 10 órától zárva tartják.)* Ezen egyezmény azonban csak úgy kötelező, ha városunk összes kereskedő kivétel nélkül abhoz hozzájárulnak, tehát csak azon kis töredéken múlik, neveket nem akarunk említeni, hogy a megemlített mozgalom teljes eredményt nem ért el. Minthogy ezen cégeket kényszeríteni nem lehet, keres és szép szó pedig nálunk siket füllekre talált, azért a vevőközönség pártfogását kell irányban felhasználni, felkérvén, hogy az ily üzleteket tündetőleg elkerülő sziveskedjék. A kereskedők vasárnapi munkaszünetéhez hozzájárultak ez ideig: *Crlea S. P.*, *Dahinten Viktor*, *Deutsh Lázár*, *Fuchs Nándor*, *Fürst M. Dávid*, *Geier Henrik*, *Gelb Fülöp*, *Gestalter G. A.*, *Grund József*, *Grün M. Lipót*, *Homolay Károly*, *Jakabffy Albert*, *Jäger Adolf*, *Jäger Tamás*, *Lobstein Izidor*, *Lobstein Samu*, *Löbl Mór*, *Mandula József*, *Morenó K.*, *Papp György*, *Queller Antalné*, *Reinfeld M.*, *Rozner Lázár*, *Rubinstein József*, *Schäser Ferencz*, *Schoger Dániel*,

* Hát miért nem egész esztendőre szó! ez a kötelezettség? Csakis ennek volna komoly értelme. *Szerk.*

Schreiber Albert, Schwarcz Aron, Springer Dávid, Weidinger C., Weisz Adolf, Weisz Bernát, Weisz Dezso és Társa, Weisz Henrik, Wellesz S., Wolf Mór.

— **A gyfhehárvári piac** drágasága miatt általában a közönségben a panasz. Más városok előjárására mindent elkövet, hogy közönségének érdekeit megővja, s szigorúan ellenőrzi, hogy kilenc óra előtt a busás nyereségre dolgozó ismétlődő alias fokaf ne vásárolhassanak a közvetlenül termelőktől. Nálunk azonban ezek az árgusszemű nének már korán hajnalban elfogják a város minden bejárójánál a vidékről bejövő árusokat úgy, hogy a 6—7 órákor piacra menő háziasszony már csak másodkézből vásárolhat — természetesen busás áron. Ez a mizéria városunk piacát éppen olyan drágává teszi, mint akár a négyezer annyi lakossal bíró Kolozsvárt.

A mézárások meg éppen agyon keserítik a fogyasztó közönséget, mert nem csak, hogy gyenge minőségű, rosszúl mért hust adnak, hanem az árakat tetszésük és hangulatuk szerint napról-napra változtatják, de nem lefelé, hanem folytonosan felfelé. Azt hisszük a hatóság ezen is segíthetne vagy ha már az nem törődik a dologgal — ébredjen fel a régóta nyugodt álmát álvó *Husfogyasztó Szövetkezet*, mely annak idején nem azért alakult, hogy a részjegyek után begyűlt összeget bankba helyezze. Ez nem feladata s nem is célja az ilyen természetű szövetkezetnek. Felébred-e tehát valahára a t. szövetkezet s teljesíti-e kötelességét? Várjuk!

— **A pénztári hivatali üzenete.** Péterffy A. Csiklárfa. Az előfizetés bármely nappal kezdődhetik: jelen év végéig 4 K. 66 f. jár. Ha a Társulat tagja kíván lenni, mint tanító 4 K. évi kedvezményes tagdíjat fizet, melyből ez évre 2 K. lenne esedékes.

Koronagyülések.

I.

A kézdiorbai espereskerület papsága f. év május hó 5-én tartotta rendes tavaszi koronagyülését *Kézdiasárhelyen*, a róm. kath. főgymnasium nagytermében.

A gyűlést „Veni Sancte” és egy órai szentegimádás előzte meg.

Balázs Ferenc fűgens esperes a gyűlést lendületes, tanulságos szép beszéddel nyitotta meg. Beszédében két tételt fejtegetett:

Először, hogy legyen a papság élete erkölcsi tekintetben szeplytelen.

Korunk vizsgálatlan állapotáról, istentelen irányzatáról, a papság társadalmi befolyásának meggyengüléséről van szó — mondta. — Mi ennek az oka? Egy francia úr így teszi fel a kérdést: „Talán a keresztényellenes korzelleim? A bölcselek, tudomány, a regény és újságírók? Alamlatériak, szabadkőművesek, szabadgondolkodók? Avagy tán Isten látogatása?”

Ne ámítsuk magunkat. Mindez lehet ok, de nem döntő ok. Önmagunkban kell az okot keresnünk, különben nincsen menség. Meg kell vállalnunk hibáinkat, megújulásra van szükségünk, nem szabad azoknak lenni, a mik voltunk, többnek kell lennünk, annak kell lennünk, a mit napjaink követelnék tőlünk. (Sankovich: Pap és társadalom.)

Egyenesen a szeg fejére üt Ambrus: „Causa ruinae populi sunt sacerdotis mali”. Minden kornak megvan a maga bűne, a bűn ragadós mint bármely nyavalya, ha érintkezésbe lépünk azzal, sőt még akkor is, ha közülük járunk-kelünk s csábító külsz-eit szemléljük. Mi özi meg a papot e csásb veszélyek között? A bűnben rejlő varázs nem fogja-e éreztetni hatalmát, ha támasza nincsen? S mi lehet e támasz?

A tiszta, Jézus Szíve szerinti élet, „mely nélkül a tudomány sem lesz szilárd soha, hanem mint vakoskodó Cyclops, ide-oda fog ingadozni.” Éberek legyünk és vigyázzunk. Ellenségeink vizsgálata szemlét nem veszik le rólunk, képzelt tényeinket is buccéss alá veszik, magán- és nyilvános életünket figyelemmel kísérik, e tényeket észre nem veszik, hibáinkat tetőzve bocsátják világga, nem tudunk elég óvatossá lenni a gyanú elhárításában. Szükséges tehát, hogy a papság megértse és felismerje a kort és az emberiség szükségseit: legyen ügyes, hogy alkalmazkodhassék az igényekhez, legyen érett ítélete, hivatásos buzgósága, legyen állhatatos tetteiben, büszsége igaztételhez élete egész pályáján, tiszta szíve és erkölése. „Királyi papság vagyunk,” mondta Schlauch bíboros — „királyi erényekben kell tündökölnünk, hivatásunk tisztelni fognak, s a szent életben örögédünk”. A világ tapsol a papok bűne felett, mintha azt approbalni akarná, de csak külsőleg, bensőleg elítél minket mindenki, s ha elítél s megvetik a papokat, megvetik a vallást is, melynek szolgái vagyunk. Nem tudván különbséget tenni a hivatal és az ember között, a bűn nagyságát a viselt méltóság nagyságához mérik. Verba movent, exempla trahunt s hiába vessz az igelherdetések, az isteni misszióknak magasztos és szükséges munkája, ha tettei megcáfolyják a papot. Tegyük tehát félre minden kicsinyes érzékenykedést, alaptalan gyanúsítgatást, ne egymás gyöngéjét s gyarlóságát kutassuk, hanem saját hibáinkat igyekezzünk kiirtani, és a haszontalan meddő viták helyett hivatásunkkal járó kötelemnek megfontolása foglalja el erőinket. Ne gondolja senki, hogy az elmondottakban célzatos szándékosság rejlik, a jámbor Kempis Tamás adja a gondolatot idevonatkozólag, midőn így ír: „O si tantum adhiberent diligentiam ad existipanda vitia et virtutes inserendas, sicut ad movendas quaestiones, non fierent tanta mala et scandala in populo, nec tanta dissolutio in coenobis seu in clero. Utinam vitia eorum scientiae ipsorum concordasset tunc bene studissent et legisent”. Másodszor azt fejtegette, hogy a papágnak anyagilag függetlennek kell lenni.

„Legyen a papság morális élete imponáló, de e mellett anyagi léte és élete legyen független s akkor csakugyan számbavehető hatalom vagyunk s működésünk nagyobb siker koronázza. A kor követelményei velünk szemben fokozottabbak, mint bármikor. A tudomány fejlődése, társadalmi élet alakzó ása, a tanügy égető kérdése, a politika helyzete, a sajtó pártolása, a humanizmus intézményei mind felénk tekintenek s kérésleg szólnak hozzánk, s számításra kívül nem hagyunk a dolgok változásán s igénybe vesznek minden felől. Nekünk lelkeskedő papoknak első és hivatászerű kötelességünk a ránk bizott lelkek örök és földi üdvének biztosítása, ez az „ars artium”, melynek ezer felé nyúlnak ágai. Itt találjuk saját lelkiünk megfontolását, melynek gondozásáért elhagyták sokan a világot, s annak foglalatosságait, s mégis félve remegtek, hogy keveset tettek érdekében. A páztorális élet sokféle neme köti le erőnket és időnket: Epitjük, formáljuk a Szent Lélek templomát, a lelket, de e mellett elhagyott romladozó egyházak kérnek javítást és fölszerelést, iskoláink megtanadtatásban vannak minden oldalról, nyomászó gondok s indokolt féltékenység gyötörnek azok biztosítása s fenntartására irányzott küzdelmeinkben, a szegénység, ez a „maxima merotrix” kisért minde felől s átkos leple alatt akadályt gördít útunkban s nehezíti előhaladásunkat. Emberek vagyunk, a bűn átka alatt nyögünk, érezzük az ítélet nyomászó erejét „arcuaduk verejtékével eszed kenyeredet” s igen sokszor arcuaduk pirjával is. Nem kenyérért kiáltunk, sem circuzsi játé-

kokért: azt követjük, aki nebéz kereszttel halad előttünk vállalán s ömögtagadást hirdet; a gyönyörűség edes terhet bordozzunk s ha mégis e közben pauaszra nyílnak ajkaink, nem az elégedetlenség hangja ez, de az aggodalom és félelemé, hogy e lekötöttség és függő helyzet, megbéni munkálkodásunkban, melynek eredményén épül fel a hívek üdvösségének erős tornya. Azt mondják, hogy világi papok vagyunk, hivatásunk hogy a világ forgatagában élve ott keresünk működésünk színterét, a népnek, a társadalomnak kell élnünk, nem pedig „szent” visszavonultságban.

„Menjünk, — mondjuk Weiss dom. atyával — menjünk ahhoz a szegény lábbal tiport néphez, mely nem tud segíteni magán, nehogy elhagyatottságában, tanácsatlanságában elveszítse balmát az emberiségben s rajta vakon boszút álljon. Menjünk a néphez, hogy türelmes békét öntünk bele. Menjünk a néphez, hogy az igazságosságban megrendült hitét megmentjük. Menjünk a néphez, hogy megmondjuk neki, hogy részedik azok, a kik itt a földön paradicsomot ígérnek, amott, a másvilágon számíthatnak arra, ha az élet bajait, miktől senki sem ment, keresztény türellemmel viselik. Menjünk a néphez, hogy hivatásunkat teljesítsük, hogy az emberiséget üdvözítsük.” És e nagyszerű misszió teljesítésében mi a legszükségesebb? Ragaszkodás és bizalom hívek és a papság között.

Minután rámutat arra, hogy a francia papság sok jelességei mellett sem tud a népre hatni, ellenben a német papság éppen buzgó szociális tevékenysége által tudott állandó, de belső viszonyt teremteni a plébániák és a nép között, a magyar illetve az erdélyi viszonyokat így ismerteti:

„Mit mondjunk a székely kath. papság szerepléséről ez irányban? Van-e befolyása a népre s akaraterője a vérei napirenden levő kérdésének megoldásában? Jó szándékunkról, akaratunkról ki kételkedhetik? De annak sikertelenségét fájó és aggódo lélekkel tapasztaljuk magunk, s nyilvánvalóvá teszi a helyzet maga. S teljesítette-e a nép közbjára érdekében a székely kath. papság kötelességét? Igen is, a papság, a mi papságunk teljesítette kötelességét, a mint az másként nem is lehet,” hangzott a válasz, a mult évben tartott Székely Kongresszuson. S ha mindennek dacára a valóság az, hogy nem tudunk keifőlen hatni a népre, komolyan kell fölteni a kérdést: akkor miben rejlik ennek az oka?

E kérdésre csak az tud őszinte feleletet adni, a ki teljesen tisztában van helyzetünkkel, ismeri viszonyainkat, ki vér a mi vérünkbel. Legyen szabad egyházmegyénk kiváló férfiak a székely kérdés bajnokának, Pál István apátkanonok referensnek idevonatkozó indoklását idéznem. „Lenet ennek többféle oka, melyek között fellehet hozni, hogy a kor, a melyet átélünk, sőt a melyben jelenleg is élünk, általában nem kedvez a papi befolyásnak, hogy pl. választások alkalmával itt-ott ellentétek keletkeznek, melyek ezután is éreztetik hatásukat; hogy a kepe miatt is sok kelemetlenség van a pap és a nép között s így tovább. De igen nagy baj a papság elszigeteltsége, magára hagyatottsága is.”

Egyszerűen és világosan van elénk tárva a megokolás általánosságban s hogy a felhozott indokok közül az áldatlan keperendszer valamennyi között leginkább hat béniólag jó szándékkal teljes munkálkodásu íkra; ellenkezésbe hozván a páztorát a hívekkel, szétszakítván az az eredményes munka legszükségesebb kellékének a bizalom s ragaszkodásnak összekötő szálait, zaklatás, vizsály, visszavonás torlaszfalat állítván föl, idegenkedést, bizalmatlanságot s félreértést szűlve minden irányban, ez itt bizo-

nyitásra nem szorít. Ez állapot miatt előszobrok vagyunk, életképes karjaink megkövült tagokká lettek. Hol a megváltó, ki leoldván a békót, szabadokká s függetlenekké tesz a legszentebb céll szolgálataiban!!

Nincs a társadalom rétegének osztálya, mely jól felgöngyölített érdekében, anyagi jólétének biztosítására ez irányban lépést ne tett volna, s ha e tekintetben mi is felemeljük szavunkat, nem annyira fizetés fölmevelést kérünk, mint inkább a dermesztő bilinesek leemeléséért esedeztünk; „non propter esum“ beszéltünk, „sed propter Jesum.“ hogy az ő ügyének a lelkek vezetéseben eredményesebb szolgáltatást töltsünk.

Mi kell tehát?

Erkölesei tekintetben szeplőtelen életű papság, anyagi téren független papság! Ide irányuljon a mi törekvésünk! Az első állapotunk önmagunk vagyunk szerzői s ha az utóbbi megvalósulását illetékes helyről várjuk, reméljük és kérjük, Isten után annál több kilitással nézhetünk előre, minél nagyobb büszséggel keresünk első sorban Isten országát az Ő igazságát, a többi aztán meg fog adni nekünk. Ne esztengjünk, ne lankadjunk!!

Végül hivatkozással arra, hogy a főpásztor *Bálint László* kanonok főesperes lemondása után szólót állította az esperes-képlet elére, kéri paptársait, hogy szeretetükkel támogassák munkájában, mert neki irányelve mindig az *alázatos szeretet* lesz.

A főpásztor iránt való hódolat és ragaszkodás, a Bálint László iránt érzett tisztelet és hála kifejezése után a gyűlést megnyitotta.

II.

A *gyergyói espereskerület* papsága tavaszi koronagyűlését május 12-én tartotta meg *Gyergyó-Szentmiklóson*, a latin szertartású plebánián. A gyűlést üdvös szokás szerint szent beszéd, Oltári-Szentsegítmény és szentmise előzte meg, mely alatt a helybeli zárda növendékei énekeltek szépen germelki ártatlansággal és lelkesezéssel. Szentmise után kezdetét vette a gyűlés *Ferenzi Károly* főesperesnek a tőle már megszokott magvas nagyszabású megnyitó beszédével, a melyből közérdeklő tartalma miatt kiemeljük a következőket:

„Üdvös és hasznos dolog az, ha félelmenként találkozza számot adhatunk egymásnak munkálkodásunkról s visszapihentést vehetünk a küzdésben letelt időre.

Tevékenységünk az egyházi és iskolai ügyek, a vallásosság ápolása és népjól nevelése körül oziott meg. Gondjaink tárgyát képezte a székelység szellemi és anyagi előhaladása s meg kell vallanunk, hogy osztályrésznünk nem a csendes továbbfejlesztés, hanem a napi minden lévő átalakulása nehéz küzdelme.

Iskolánk jellege csaknem az egész vonalon meg van támadva. Azt vitatják, hogy mivel a község tartja fenn az iskolát, jellege sem lehet más mint községi. Egy némelyik község (*Szárhegy, Tekerőpatak*) már is községivé nyilvánította iskoláit. A fellebbezések a miniszteriumnál vannak, mi lesz a sorsuk, nem tudhatjuk; de annyit előre láthatunk, hogy ha ezekben elvesztettük a pert, többi községeink is utána mennek.

A milleniumi országos kiállítás alkalmával megirtuk iskolánk történetét, melyben kimutattuk, hogy mennyire tudtuk fejleszteni a népnevelés ügyét. A székely kongresszushoz beadott memorandumunkban, ország-világ előtt, kifejtettük álláspontunkat, feltártuk bajainkat.

Bármi történjék, megvigaaztat lekiismeretünk, hogy megtettük kötelességünket s ha többet nem tehetünk, annak oka nem mi vagyunk, hanem a megváltozott viszonyok, s különösen az, hogy népjünk elszegényedett, a köztalpon el-

osztatott, s több áldozatot hozni nem vagyunk képesek.

A székely nép válságos ponton áll. A török-tatár pusztítások alatt megállott helyén, megvédte hazáját, megtartotta földjét, megőrizte vallását; de ma a föld ingott meg alatta, ha azt elveszti, sem hazáját, sem vallását többé védeni nem tudja, hanem hontalanó lesz s elenyészik a nagy néparadatban.

Adja Isten, hogy ne következzenek be veszedelmünk, hogy vívbassuk meg az újabb harcot is győzelmesen, a mint megvittak előleink! Bizodalomunk egyedül csak az Istenben van, kinek színe előtt ma is könyörögünk.”

Az éljenzéssel fogadott negyhatású megnyitót után a gyűlés egyik érdekes tárgya volt: báró *Ferencz Gábor* párkányi plebánus: „Hogy biztositásunk iskolánk katolikus jellegét” című röpiratának tárgyalása. A nemes szerző egyik ajánlata, hogy t. i. az iskolai telkek és épületek telekkönyvileg az egyház nevére átíratassanak, tüzetes megbeszélést tárgyát képezte azon sajtóságon viszonyoknál fogva, a melyek a székely földön nevezetesen Gyergyóban uralkodnak, a hol a községek tiszta katolikus volta miatt a politikai községet a hitközségtől elválasztani nem lehet. Határozatba ment, hogy a nevezett röpiratot minden plebánia számára megrendelik és az egyes plebánusok a röpirat át tanulmányozása után a helyi viszonyokról tüzetes jelentést küldenek a főespereshez, hogy azután minden lehető meglehessen tenni iskolánk katolikus jellegének biztositása érdekében.

Egy másik rem kevésbé érdekes pontja volt a gyűlésnek, annak a sajnos viszonyok megbeszélése, a mely a csik-megyei közigazgatás és a papság között van és a mely már annyi idő óta megakasztja az áldásos együttműködésnek. A közigazgatás maga belátta a helyzet tarthatatlan voltát s már évekket ezelőtt lépéseket óhajtott tenni a különbözőzetek kiegyenlítésére.

A kerület papsága teljes szívből azon van, hogy az egyetértés helyreálljon annál is inkább, mert az együttműködés a már túlon-túl emlegetett „Székely kérdés” megoldásában elengedhetetlen feltétel és azért elhatározza, hogy a többi kerületekkel egyetértőleg hódolattal fölkeri a Főpásztort, hogy a közigazgatást és a papságot egy olyan kongresszusba összehívni kegyeskedjék, melynek tárgya az elvek tisztázása volna. Minden bajnok, félreértésnek az oka ugyanis nem más, mint a liberális gondolkodásban az elveknék tiszteletben nem tartása, sőt összezavarása és így azoknak a tisztázása, egy szeremind a most uralkodó viszonyoknak a győgyitása is lenne.

Határozatba ment továbbá a patronatusi jogok gyakorlásának a megbeszéléseivel az is, hogy azonosok visszaélés miatt, a melyekkel léptenyomou találkozunk, különösen a papválasztásnál, a kerület feleltesztést fog küldeni a Püspök úrhoz, hogy egész Erdélyre kötelező szabályrendelet adni kegyeskedjek, a melyben a kegyúri jogok gyakorlása főképen a papválasztásra vonatkozólag tüzetesen körül lenne írva. Sok visszaélésnek vágná el az újat, sok keserűségtől mentené meg a papot egy ilyen szabályrendelet.

A gyűlés végét a lekipásztorkodás körében előforduló kérdések megbeszélése töltötte ki.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

* Megjelent: *Compendium Theologiae Moralis*. Juxta probatissimos Auctores in usum scholarum alumnorum theologiae studentium concinnavit: Ujfalu si

(Tódor) Josephus. A nagyérdékü theologiai munkát közelebbről ismertetni fogjuk.

* *Babylon és a biblia*. Irta dr. Babura László. Ara 1 korona. Kapható Buzárovits Gáspárnál Esztergomban. Melegben ajánljuk megvételre a esinos fizetést mindazoknak, kik bővebb és alaposabb tájékozódást akarnak szerzeni Deltseh német tudósok a császár jelenlétében a biblia ellen intézett újabb kirolanásáról. A polemikus munka nagy szaktudásról tanuskodik.

* *Egyháztörténelem*. Irta dr. Németh Ambros és dr. Strommer Viktorin. Ara fizűve 2 K. kötve 2 kor. 60 fillér. Kapható szerzőknél Győrött. Kitiűnő tankönyv, melyet bizonyára sok középiskolában fognak elfogadni. Egyetlen egy kifogásunk van ellene, hogy a középkori események csoportosításánál igen mereven érvényesült az ügyvezetett bölcséleti pragmatizmus.

A szerkesztő üzenetei.

Gy. E. Tudósítását köszönjük, felhasználtuk. Emeltett kéziratát fel fogjuk szintén használni, csak egy kis turelmet kérünk, a mig nyugodtabb szezonba jutunk, mert nem szeretnők nagyon elapadni.

N. Gy. Az igért tárcát mindhiába vártuk — nem kaptuk. A küldöttékből kettő kimaradt, mert okvetlenül közlendő anyagunk kiszortította.

V. L. Hálas köszönet a tudósításért.

Sz. J. Kaptuk, de csak jövőre hozhatjuk. Köszönjük és továbbra is kiérdemeini törekszünk a szives érdeklődést.

Virágok. Az ilyen dolgok nem prózába valók. Versben talán volna hatásuk, habar a gondolat egyikben sem új. Ez azonban ne riassza Önt vissza. Fog onnan egészen sikerült dolog is kikerülni. Alkalmilag most mar igazán fogunk egyet-mást mondani vagy írni.

Pályázat.

Az atyhái róm. kath. kántortanítói állásra ezennel pályázat hirdettetik. Járandóságai: 146 kalangya búza, 346 kor. értékben; 146 kalangya zab 280 kor. értékben; 79 terű bukfa, 79 kor. értékben; 62 véka szemes törökűbűza 84 kor. értékben; 5 véka szemes búza — 10 kor. értékben; oszpora: 96 kor. 20 fill. stóla évenként 65—70 korona; szt. mise alapítványokból 5 kor. 88 fill. sósvíz járandóság 10 kor. értékben. végül 7 drb. föld (szántó és kaszáló), melynek haszna 82 korona értékű. Összesen 1062 korona. Ezekon kívül 2 szoba, konyha, kamra, pince, tágas udvar, szép kert, gazdasági épületek. Kötelessége a VI-dik osztály önálló vezetése, a kántori teendők végzése, esetleg ismétlő iskolások tanítása a kijelölendő napokon. Az állomást elnyerni óhajtok kántori próbára szives látatnak. Pályázók kellőleg fölzerelt folyamodványaikat erdélyi püspök úr ő méltóságos címezve, folyó év június 30-ig alantirtuhoz adják be. Atyha (u. p. Korond) 1903 május 27 én.

Fuchs Gusztáv,
plebánus.

Az ezredéves országos kiállításon kiállítási éremmel kitüntetve, kitűnő ízlésért és jeles munkáért.

CSUHA ANDRÁS

papi szabó, reverenda- és címada-készítő.

Az 1896. évi orsz. kiállításon a bihoros herceg-prímás rendelkezést állította ki. — 1877. óta készíti papi és polgári ruhákat, birretum, palium muczetumokat és czimadákat stb.

Budapest, IV., Papnövelde-u. 8., I. II. ajtó, II. udvar.

Czégemet a t. papság figyelmébe ajánlom, törekvésem oda lesz irányulva, hogy megrendelőimet jutányos árak mellett pontos és lelkiismeretes vizsgálás által teljeseen kielégítem.

Hirdetéseket jutányos árban közöl e lap kiadóhivatala.

Európa-szálloda.

Első rangu szálloda minden kényelemmel berendezett 30 szobával.
 Mérsékelt árak. ↔ Villamos világítás. ↔ Fürdő.
 Telefon. ♦ Társas koci. ♦ Kitűnő konyha. ♦ Valódi borok.
 Kőbányai sör. ↔ Előzékeny és figyelmes kiszolgálás.

Haas Vilmos,
szállodás.

Sürgöny: Blaskovits. Sokszorosan kitüntetve.

TEMPLOM FESTÉS.

Első orszá-
gos műfes-
tészeti és
ipari ves-
zetrintézet.
Alapított
1887-ben.

Blaskovits Batori Mihály

Szabadka, VII. kerület, Erdő-sor 66. szám.

A főt. papságnak bíbros herceprimás úr ö em nencijája 67.898. szám alatt és Tolnai Festech Tsziló gróf úr ö nagyméltósága által ajánlva. Az oktatást ö nagyméltósága Csaszka Gy. kalocsai érsek ur nagylelkű áldozatkész-ége folytán olaszországi műfestők és műmárványozóktól nyertem.

Templomfestés stíluszerint, gipsz-márvány (stucco), Torony-keresztek aranyozása állvány nélkül. Templomcsiszolás, eső által le nem mosható. **Oltárképek festése műveszi kivitelben bambafatos olcsón. Szegényebb egyházaknak 15% engedmény! E ismerő nyilatkozatok rendelkezésre bocsájtának.**

Oltárba oltárkép

magas entm.	50	70	90	100	125	160	180	220
korona	25.—	40.—	55.—	70.—	100.—	125.—	170.—	200.—

Egy életnagyságú arckép, mert örök bécsé van és egyszersmind szabadisz, továbbá előnyös nász-, név- és születésnap, vagy egyéb alkalmi és ünnepi ajándéku szolgál. — Ezeket az arcképeket bármilyen beklüdtött feykép után a legfinomabb kivitelben készítem el.

Nagysága	25×32	35×45	55×65	65×80	75×110	85×125	100×150
korona	18	25	40	55	95	120	180

Poichromozott fa-szobrok, aranyozott szellet

magas entm.	50	70	90	120	140	150	160	170	180	200
korona	30.—	40.—	50.—	100.—	135.—	150.—	170.—	185.—	240.—	300.—

KOROND

a székelyföld legolcsóbb, sóval telített pormentes enyhelevegőjü gyógyhelye.
 Ivóviz — kefir és tejcura. Sós-vasas fürdők, göröly kórosok és női bajok elleni szénsavas-vasas fürdők vérszegények és lábbadozók részére; lignosulfit belégzési gyógy-mód tudóbántalmak minden neménél.

Fürdőidény tartama június 15-től szeptember 1-ig.

Szobaárak 1 koronától 2 kor. 40 fillérig. — Ismertetőt küld

Gáspár Gyula tulajdonos (Marosvásárhelyről.)

Korondi szénsavas-vasas borviz, ajánlva görölykór, vérszegénység, gyenge emésztés, holyaghurutoknál 1 literes üveggel 50 rekeszes láddan 12 fillér. — Megrendelhető a fenti címen.

Minden háziasszony

üdvözölhető, aki az egészség, takarékoság és józra való tekintetből a Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávéét használja.

Tiszteletteljes kérelem: A bevásárlásnál ne kérjen egyszerűen »maláta kávéét«, hanem mindig határozottan — Kathreiner-féle — Kneipp-maláta kávéét, s azt csakis az itt ábrázolt eredeti csomagokban fogadja el!

Urak figyelem !!

Az Első Budapesti Mértékutáni Szabóság

Budapest, VII., Csömöri-ut 11.

15 es 18 forintert

készít remek szabással és szakértelmű kidolgozással divatos férfi öltönyöket finom gyapjú szövetből.

Minták és mérték-utasítás küldése ingyen. Ha az ország bármely részében egységben 3 helymegrendelés biztosítva van, értesítésre oda küldjük utazó szabásunkat gazdag mintáinkkal. A t. megrendelő semminemű költséggel nem lesz megterhelve, mert utazó szabásaink évi vasúti bérletjeggyel vannak ellátva.

Szíves megkereséseket kér

az Első Budapesti Mérték utáni Szabóság,

Budapest, VII., Csömöri-ut 11.

KLEIN ADOLF, főszabász.

Főpásztori körlevelek és másnemű könyvek avagy diszművek bekötéséu olcsó árban elvállalja, jól és gyorsan eszközli

PAPP GYÖRGY könyvkötészete

Gyulafehérvárt.

A bekötésre szánt körlevelek jól, csomagolva a legtávolabbi helyről is beküldhetők, a pontos összeállításért a vállalat felelő-séget vállal.